

Pesimismus / Optimismus / Situačnost

George Bernanos prý kdesi napsal (pokusím se to vyhledat): „L'optimiste est un imbécile heureux; le pessimiste est un imbécile malheureux.“ (Cituje to v předmluvě ke knize o G.Marcelovi Simonne Plourde, viz xcop. 8256, str. X.) To docela dobře odpovídá mému přesvědčení, že optimismus i pesimismus jsou nálady a nikoliv přesvědčení (kde člověk je „svědkem“). Ve skutečnosti jde o povahu situace a o perspektivy, které vskutku poskytuje: jsou situace, které nemají šanci se vyvíjet dobře (samy o sobě, bez zásahu, bez intervence), a naopak situace, které jdou žádoucím nebo dobrým, správným směrem (a tím spíše si žádají, abychom se s vývojem solidarizovali a dalšímu pozitivnímu vývoji napomáhali). Generální optimismus je nesmyslem, protože některé trendy nepochybně vedou ke zkáze nebo k těžkým poruchám, a stejně tak je nesmyslem generální pesimismus. Jako vždy je třeba pečlivě rozlišovat povahu vývojových trendů – a potom na základě takového rozpoznání jednat. Samo jednání však v sobě zahrnuje vědomý či nevědomý, správný či nesprávný moment hodnocení: jednáme tak, abychom něčeho dosáhli nebo abychom něčemu napomohli. A tu je, pokud jde o nás, vposledu rozhodující, zda chceme napomáhat dobrému nebo zlému. Pokud jde o „skutečnost“ dalšího vývoje, jsou věci složitější. Tzv. dobrá vůle může vést k šeredným koncům, a zlé úmysly mohou být v průběhu dalšího dění obráceny v cosi pozitivního. To ovšem vůbec neznamená, že na oné „dobré“ či zlé“ vůli vůbec nezáleží. I nejlepšší „dobrá vůle“ musí být vedena a korigována rozumem, tj. správným chápáním věcí, situací a vůbec skutečnosti.

(Berlín, 930419-1)